

NEVŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
KAPADOKYA ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ (NEVKAM)

1. Uluslararası
NEVŞEHİR
TARİH VE KÜLTÜR
SEMPOZYUMU
BİLDİRİLERİ

16-19 Kasım 2011, **Nevşehir**

Editör

Yrd. Doç. Dr. Adem ÖGER

4.
Cilt

1. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri

Nevşehir Üniversitesi Yayınları: 2

Editör

Yrd. Doç. Dr. Adem ÖGER

ISBN: 978-605-4163-02-1 (tk)
978-605-4163-07-6 (4.cilt)

1. Baskı

Nisan, 2012 / Ankara

Kapak ve Sayfa Tasarımı

Grafiker®

Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık
Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

1. Cadde 1396. Sokak No: 6
06520 (Oğuzlar Mahallesi)
Balgat-ANKARA

Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx
Faks : 0 312. 284 37 27
E-mail : grafiker@grafiker.com.tr
Web : grafiker.com.tr

Baskı, Cilt

Grafiker®

Ofset Yayıncılık Ltd. Şti.

Kazım Karabekir Caddesi
Ali Kabakçı İşhanı 85/3
İskitler-ANKARA

Tel : 0 312. 384 00 18
Faks : 0 312. 342 16 52

DESTEKLERİ İÇİN

Nevşehir Valiliği'ne, Nevşehir Belediyesi'ne, TÜBİTAK'a,
Avanos Belediyesi'ne, Başdere Belediyesi'ne, Çat Belediyesi'ne,
Derinkuyu Belediyesi'ne, Göre Belediyesi'ne, Gülşehir Belediyesi'ne,
Göreme Belediyesi'ne, Hacıbekaş Belediyesi'ne, Kavak Belediyesi'ne,
Mustafapaşa Belediyesi'ne, Uçhisar Belediyesi'ne, Ürgüp Belediyesi'ne
TEŞEKKÜRLERİMİZLE

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİLER

(Bildiriler Alfabetik Olarak Sıralanmıştır)

Hatice KETEN - Gülçin KARACA

Geleneksel Giysi Motiflerinden Oluşturulan Kadın Yeleği Örneği 5

Hava SELÇUK

Mürûr u Ubûr Edenlerin Gözüyle Hacibektaş: Seyahatnameler,
Salnameler ve Şer'iyye Sicillerine Göre Hacibektaş'ın Tarihi..... 33

Hülya YAVUZ ÖZDEN

Organik Mimarlığın Ürgüp Bölgesindeki Uygulamaları ve
Günümüz Organik Tasarımları İle İlişkileri 53

Hüseyin BENLİ

Nevşehir ve Çevresindeki Üzüm Bağlarının Kullanılmayan
Asma Yapraklarının Ülke Ekonomisine Kazandırılması Üzerine Bir Çalışma 65

Hüseyin SARAÇ

Cumhuriyet Döneminde Nevşehir'de Basın-Yayın Organlarının
Tarihsel Gelişim Süreci (Gazete, Dergi ve Bülten) 77

Hüseyin SEVİNDİK

Nevşehir İlinde Geleneksel Doğum Uygulamaları 115

İbrahim Ethem ÖZKAN

Türk Soy, Boy ve Oymak Adlarının Nevşehir Yöresi Yer Adlarına Yansıması ... 131

İbrahim İLHAN - Emine YILDIZ KALE - Neşe ACAR

Nevşehir'de Yeşil Yıldız Projesi'nin Uygulanamamasının Gerekçeleri 137

İbrahim İLHAN - Ersan ERSOY

Nevşehir Ekonomisinin Sektörel Analizi..... 153

İdris Nebi UYSAL

Nevşehir Ağızlarında Kullanılan Deyimler 195

İlknur AYDOĞDU KARAASLAN

Küreselleşme ve Kùltürler Arası İletişim Sürecinde
Nevşehir İli Destinasyonlarında Bir İmaj Geliştirme
Girişimi Olarak Web Tasarımı Modeli 211

İlknur AYDOĞDU KARAASLAN- Nimet ÖNÜR

Gelişmiş Avrupa Ülkelerinin Destinasyonlarıyla Nevşehir
Turizm Destinasyonu Web Siteleri Üzerinde Karşılaştırmalı Bir Analiz:
Farklılıklar, Benzerlikler, Öneriler 233

İlyas GÖKHAN

İslam-Bizans Mücadelesi'nde Orta Kapadokya Bölgesi (640–962) 255

İmran GÜNDÜZ ALPTÜRKER

Hırka Dağı'ndaki Ardıç Ağacı Üzerine Anlatılan Efsaneler..... 271

İrfan MORİNA

Fraşeri Kardeşlerin Arnavut'luktaki Bektaşiliğe Katkıları..... 291

Janos SİPOS

Birkaç Nevşehir Türküsü ve Onların Avrasya Paralellikleri Hakkında 305

Kadri H. YILMAZ

Nedim'in Şiirlerinden Hareketle Damat İbrahim Paşa ve Faaliyetleri 317

Kemal GURULKAN

Arşiv Belgeleri Işığında Nevşehirli Ulema ve Hizmetleri 325

Kevser DEĞİRMENCİ

XX. yy. Başlarında Nevşehir Hapishanesinin Genel Durumu 339

Kezban SÖNMEZ

Nevşehir İli Ürgüp İlçesinde Düğün Adetleri ve Çeyiz Geleneği 355

Kubilay KOLUKIRIK- Günsu YILMA

"Ürgüplü Refik Başaran ve Türk Müzik Kültürüne Katkısı" 373

Lütfi BUYRUK

Kapadokya'da Butik Otel İşletmeciliğinin Gelişimi ve Sorunları 391

M. Fatih MÜDERRİOĞLU

Nevşehir ve Çevresindeki Osmanlı Camilerinden Örnekler 405

Murat ÖNTUĞ- Hüseyin SARAÇ

Nevşehir Kazâsı'nın Eğitim, Dinî ve Sosyal Yapıları (1700-1800)..... 423

**NEVŞEHİR'DE YEŞİL YILDIZ PROJESİ'NİN
UYGULANAMAMASININ GEREKÇELERİ**
THE IDIOMS USED IN NEVŞEHİR DIALECTS

İbrahim İLHAN* - Emine Yıldız KALE** - Neşe ACAR***

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Türkiye'de önemli turizm varış yerlerinden biri olan Nevşehir'de 4 ve 5 yıldızlı otel yöneticilerinin yeşil yıldız projesini uygulamamalarının gerekçelerini belirlemek ve sorunların çözümüne ilişkin bazı önerilerde bulunmaktır. Bu amaçla Nevşehir'de otel yöneticilerinden görüşme ve sonra anket tekniği ile bilgi toplanmıştır. Araştırma sonunda işletmelerin çoğunluğunun yeşil yıldız kriterlerine zaten uydukları, kriterlere uymanın avantajlarını bildikleri, çevreyle ilgili standart ve sertifikalarla ilgili yeterli bilgiye sahip oldukları görülmüştür. Buna rağmen yeşil yıldız projesine başvuramamalarının en önemli gerekçeleri (1) Nevşehir'e gelen turistlerin çoğunluğunun tur operatörleri ve acenteler aracılığı ile gelmesi, tur operatörleri ve acentelerin ise yeşil yıldız otel tercihinde hiç dikkate almamaları ve (2) Otellerin eski olması ve projenin uygulanması için gerekli dönüşüm maliyetinin yüksekliğidir. Yeşil yıldız projesine başvuruların ve uygulamalarının arttırılması konusunda çalışma iki temel öneri sunmaktadır: (1) Tur operatörleri ve seyahat acentelerinin bu konuda duyarlılık göstermeleri. (2) Eski otellerin yeşil yıldız projesi kriterlerine uygun şekilde dönüştürülmesinin yüksek maliyetlerini azaltmak için teşvikler sağlanmasıdır

Anahtar Kelimeler: Eko-etiketleme, Yeşil Yıldız Projesi, Nevşehir

ABSTRACT

The purpose of this study was to identify the reasons of 4 and 5 star hotel managers about non-application for green star project in Nevşehir, which is one of the most important tourism destina-

* Yrd. Doç. Dr., Nevşehir Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Rekreasyon Yönetimi Bölümü
e-posta:ibrahim@nevsehir.edu.tr

** Dr., Nevşehir Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, e-posta: ekale@nevsehir.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr., Nevşehir Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, e-posta: neseacar@nevsehir.edu.tr

tions in Turkey, and to make some suggestions with regard to the alleviation of these problems. In accordance with the purpose of the study, interview technique and afterward survey questionnaire technique were used to gather data from the hotel managers in Nevşehir. In the light of the gathered data, two main reasons of non-application for green star project were (1) green star were not to be used as a hotel selection criteria by tour operators and travel agents and (2) to act in accordance with rules of green star project, older hotels have to bear high renovation costs. Two main suggestions were made as follows: (1) green star should be taken as hotel selection criteria by tour operators and travel agents and (2) high renovation costs of older hotels should be subsidised.

Key Words: Eco-label, Green Star Project, Nevşehir

1. Giriş

Konaklama işletmeleri çeşitli biçimlerde doğal çevreyle etkileşim içindedir. Bu etkileşim sonucunda çeşitli kaynaklar (enerji, su, yiyecek, odun ve plastik gibi) tüketip (CO₂, CFC₂, gürültü, koku, duman gibi) istenmeyen bir çok emisyon ve atıklar ile doğal çevreye zarar vermektedir. Endüstri ile ilgili bu konular tek tek ele alındığında zararsız gibi görülse de sonuçta büyük zararlara neden olmaktadır. Bu yüzden kullanılan atıkların azaltılması ve uygun bir şekilde yok edilmesi gerekir (Kirk: 1995, 3) Örneğin, etkili atık yönetimiyle, bir otel müşterisinin tahminen bir günde ürettiği 1 kilo atığın büyük bir oranı (% 50-60) geri döndürülebilir veya kullanılabilir (Bohdanowicz: 2006, 666).

Çevresel yönetimin başarısında ön şart üst yönetimin bu konudaki farkındalığı ve duyarlılığıdır (Enz ve Siguaw: 1999; Anderson ve Bateman: 2000; Bansal ve Roth: 2000; Banerjee: 2001, Bohdanowicz: 2005; Kasim: 2007; Tzschentke et al 2008). Her işte olduğu gibi yönetimin kararlılığı ve liderliği çevresel yönetimin ön koşuludur. Ancak yeterli değildir. Otellerin çevre yönetimini etkileyen diğer başlıca unsurlar (Gil vd.: 2001, 457; Kasim: 2007; Banerjee, S.B: 2001; Lee ve Rhee: 2007; Bohdanowicz: 2005; Tzschentke et al: 2008) aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Yönetimin çevre bilinci
- Tesislerin yaşı ve büyüklüğü,
- Zincir olup olmaması,

- Paydaşların çevreci baskıları,
- Operasyon yönetim tekniklerini kullanma durumları,
- Ulusal durum, yasa ve yönetmelikler,
- İşletme politikası,
- Finansman yapısı,
- Ortakların bakış açısı,
- İşletme sahiplik ve faaliyet türü,
- Sahip ve yöneticilerin etik kaygıları.

Çevresel yönetimin faydaları ise aşağıdaki gibi sıralanabilir: (Kirk: 1998; Bohdanowicz: 2005; Mensah: 2006; Manaktola ve Jauhari: 2007,364; Gil vd.: 2001, 457; Molina-Azorin vd.: 2009, 516)

- Yerel halkla ilişkileri güçlendirir,
- Çalışanların sosyal sorumlulukla ilgili motivasyonlarını artırır,
- İşletmecilik maliyetlerini azaltır,
- Finansal başarıyı olumlu etkiler,
- Müşteri sayısını artırır,
- Rekabet avantajı sağlar,
- Otel imajını olumlu geliştirir,
- Güvenli, temiz ve sağlıklı bir çevre sağlamaya yönlendirir,
- Hizmetin kalitesini artırır,
- Çevresel zararların maliyetinin azaltır.

Çevresel yönetimin sağladığı bu tür faydalardan yararlanabilmek için eko-etiketleme uygulamaları geliştirilmiştir.

Eko-etiketleme bir ürünün çevreye karşı duyarlı ve çevre dostu olduğunu gösteren sertifikadır. Eko-etiketleme ile çevreye daha az zararlı uygulamaların ve yeniliklerin yapılabilmesi için üreticilerin özendirilmesi ve tüketiciler arasındaki çevreye karşı sorumlu satın alma alışkanlıklarının teşvik edilmesi amaçlanmaktadır (McKerlie: 2002, 1). Dünyada ilk olarak 1978 yılında Almanya'da Blue Angel ile başlayan eko- etiketleme uygulamaları daha sonra diğer ülkeler tarafından da örnek alınarak uygulanmaya başlamış-

tır (http://www.blauer-engel.de/en/blauer_engel/index.php Erişim Tarihi: 16.02.2011). Turizm sektöründe ise çevreye duyarlılığı ve sürdürülebilirliği ifade eden Blue Flag, Green Globe 21, Ecotel gibi eko-etiketleme uygulamaları söz konusudur (Sasidharan ve diğ.:2002, 162; Font: 2002, 199). Ülkemizde de turizm sektöründe çevreye duyarlılık bilinci artmış olup bu konuda yapılan çeşitli eko-etiketleme uygulamaları vardır. Bu çalışmada çevre ile iç içe faaliyet gösteren konaklama işletmeleri için önemli olduğu düşünülen Yeşil Yıldız projesi ele alınmaktadır.

Sürdürülebilir turizm kapsamında, çevrenin korunması, çevre bilincinin geliştirilmesi amacıyla, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından "Turizm İşletmesi Belgeli Konaklama Tesislerine Çevreye Duyarlı Konaklama Tesisi Belgesi Verilmesine Dair 2008/3 no'lu Tebliğ" ile yeşil yıldız projesi başlatılmıştır. Yeşil yıldız; bu proje kapsamında Bakanlık belgeli konaklama tesislerine, belirlenen kriterlere uymaları koşuluyla plakalarının üzerinde çevreye duyarlı tesis ibaresinin yazıldığı ve yıldızların yeşil olarak gösterildiği bir çevre etiketi (eko-label) uygulamasıdır (<http://www.kultur.gov.tr>)

Yaşadığımız yüzyılın en büyük sorunu olarak çevre sorunları, hem global hem de ulusal bir endişe kaynağıdır. Bu sorunlar sadece yakın çevreye değil, bir bütün olarak dünya toplumuna ve gelecek nesillere ağır maliyetler yüklemektedir. Çevresel düzenlemelerin oluşturulmasında kullanılacak eylem planları aynı zamanda konaklama işletmelerinin de masraflarının azaltılmasında etkili olacaktır. Bu kapsamda yeşil yıldız uygulamasının amaçları aşağıdaki gibi sıralanabilir (<http://www.kultur.gov.tr>) :

- Çevrenin korunması,
- Çevre bilincinin geliştirilmesi,
- İlgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılması, eğitim sağlanması,
- Turistik konaklama işletmelerinde çevreye duyarlı yapılaşmanın ve işletmecilik özelliklerinin teşvik edilmesi,
- Enerji, su, çevreye zararlı maddelerin tüketiminin ve atık miktarının azaltılması, enerji verimliliğinin artırılması,
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının teşvik edilmesi,
- Konaklama işletmelerinin çevreye uyumu, çevreyi güzelleştirici düzenlemeleri, etkinlikleri ve ekolojik mimari geliştirilmesi.

Yeşil Yıldız Projesine başvuran tesisler, 10 başlık altında toplanan, farklı puanlara sahip 122 kriter^{1*} üzerinden, yıldız sayısı ve tatil/şehir tesisi olması gibi özelliklerine göre değerlendirilerek, asgari puana ulaşan konaklama tesisi “çevreye duyarlı tesis belgesi” almaktadır.

Turizmin sürdürülebilir gelişimi için bütün paydaşların sürdürülebilirlik ilkelerine uygun davranış sergilemesi önemlidir. Bu paydaşlardan biri de konaklama işletmeleridir. 2009 istatistik verilerine göre Türkiye’de 2625 turizm işletme belgeli tesis bulunmaktadır (<http://www.kultur.gov.tr>). Bu tesislerden sadece 10 konaklama işletmesinin yeşil yıldız sertifikasına sahip olduğu görülmektedir. Nevşehir’de ise bu projeye hiçbir işletme başvurmamıştır. “Yeşil Yıldız” projesinin uygulamada yeterince ilgi görmemesi, yeşil yıldız projesinden umulan yararların elde edilemeyeceği anlamına gelmektedir. Bu ilgisizlik araştırmacıların dikkatini çekmiştir. Bunun gerekçelerinin neler olduğu araştırmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Bu noktada araştırma keşifsel bir araştırmadır ve iki temel konu üzerine odaklanmaktadır: Konaklama işletmeleri ve yöneticilerinin (1) Yeşil yıldız projesinde belirtilen kriterlere yaklaşımları ve faaliyetlerinin uygunluğu; (2) Yeşil yıldız projesine başvuramalarının gerekçeleri.

2. Araştırmanın Metodolojisi

Araştırmanın uygulaması Nevşehir’de faaliyette bulunan 4 ve 5 yıldızlı konaklama işletmeleri yöneticileri üzerinde yapılmıştır. Bu nedenle araştırma sonuçlarını genelleştirmek mümkün değildir. Nevşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü’nden turizm belgeli konaklama tesislerinin listesi alınmıştır. Listeden tespit edilen 20 turizm belgeli 4 ve 5 yıldızlı konaklama işletmesi ana kütleyi oluşturmaktadır.

Araştırma için gerekli olan birincil veriler, anket metodu uygulanarak toplanmıştır. Verilerin toplanmasında iki yol izlenmiştir. Yüz yüze görüşme yöntemi ve yöneticilerle yüz yüze görüşme imkanı olmadığına ise “bırak ve topla” yöntemi uygulanmıştır. 20 konaklama işletmesinden sadece 3 konaklama işletmesinden anket alınamamıştır. 17 anket ile geri dönüş oranı % 85 tir.

2.1. Anket Formunun Oluşumu

Anket formunda yeşil yıldız kriterleri ile ilgili 32 (Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın sitesinde yer alan yeşil yıldız kriterlerinden yararlanılarak

¹ Geniş bilgi için bkz. <http://www.kultur.gov.tr/TR/dosya/1-139129/h/20080922-3-1.doc>

oluşturulmuştur) yeşil yıldızın tercih edilmesine ilişkin 17 ve avantajlarına ilişkin 11 (Yöneticiler -Dedeman, PeriTower, Lykia Lodge, Altınöz, Yıltok, Altinyazı, Taşsaray- ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen bilgilerden oluşturulmuştur) olmak üzere toplam 60 ifade bulunmaktadır. Yöneticilerden ifadeleri beşli Likert ölçeğine göre değerlendirmeleri istenmiştir. Konaklama işletmeleri ve yöneticiler ile ilgili demografik özellikleri belirlemeye yönelik sorulara da yer verilmiştir. Yeşil yıldız kriterlerine ilişkin ifadelerin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı % 85, yeşil yıldızın tercih edilmemesine ilişkin ifadelerin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı %87, yeşil yıldızın avantajlarına ilişkin ifadelerin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ise % 93 olarak tespit edilmiştir.

3. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Araştırma sonucunda elde edilen veriler, “ Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı” (Statistical Program for Social Sciences- SPSS 17 for Windows) aracılığıyla değerlendirilmiştir.

Tablo 1 de katılımcıların profili yer almaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğunun erkek (% 82) ve yüksekokul/fakülte (% 65) mezunu olduğu görülmektedir. % 36’sı 35 yaş ve altı, % 35’i 46- 55 yaş arası kişilerden oluşmaktadır. Yöneticilerin % 41 i 10 yıl ve daha fazla süredir aynı işletmede çalışmaktadır. % 47’sinin 1- 5 yıl arası ve % 35’inin 10 yıl ve üzeri yönetici konumunda çalıştıkları görülmektedir. Sonuçlara göre cevaplayıcıların konaklama işletmesi ve faaliyette bulunduğu çevre hakkında bilgi sahibi oldukları söylenebilir.

Tablo 1: Katılımcılara ve Konaklama İşletmelerine Yönelik Bilgiler

Değişkenler	F	(%)	Değişkenler	F	(%)
Cinsiyet			İşletmenin Kategorisi		
Kadın	3	17,6	4 yıldızlı otel	12	70,6
Erkek	14	82,4	5 yıldızlı otel	5	29,4
Eğitim			İşletmenin Faaliyet Yılı		
Lise	3	17,6	5 yıldan az	4	23,5
Meslek Yüksekokulu	2	11,8	6-10 yıl arası	3	17,6
Yüksekokul/Fakülte	11	64,7	11-15 yıl arası	3	17,6
Master/Doktora	1	5,9	16 yıl ve fazlası	7	41,2

Yaş 35 yaş ve altı 36-45 yaş arası 46-55 yaş arası 56 yaş ve üzeri	6	35,5	İşletmenin Niteliği Mevsimlik Sürekli	2	11,8
	4	23,5		15	88,2
	6	35,3	Oda Sayısı 100 ve daha az odalı 101-200 odalı 201-300 odalı 301 ve daha fazla odalı	5	29,4
	1	5,9		8	47,1
Buldukları işletmedeki çalışma yılı 1 yıldan az 1-5 yıl arası 6-10 yıl arası 10 yıl ve fazlası	3	17,6		2	11,8
	3	17,6		2	11,8
	4	23,5	İşletmenin Yöneticisi İşletme Sahibi Profesyonel Yönetici	6	35,3
	7	41,2		11	64,7
Bulunulan Konumda Çalışma Yılı 1 yıldan az 1-5 yıl arası 6-10 yıl arası 10 yıl ve fazlası	1	5,9	Sahiplik Durumu Bağımsız Otel Zincir Otel	14	82,4
	8	47,1		3	17,6
	2	11,8			
	6	35,3			

İşletmelerin üçte ikisi (% 71) dört, üçte biri (% 29) beş yıldızlıdır. Faaliyet süresine bakıldığında yarısına yakını (% 41,2) 16 yıl ve üzeri faaliyette bulunmaktadır. Dolayısıyla çoğu işletme binasının eski olduğu söylenebilir. % 88,2 si sürekli faaliyette bulunan, kalan % 11,8 mevsimsel otellerdir. Otellerin % 82,4 ü bağımsız, % 17,6 sı zincir otel durumundadır. Büyük bir bölümü (% 47,1) 101-200 arası oda ile orta büyüklükte işletmelerden oluşmaktadır. Yöneticilerin % 64,7’si profesyonel, % 35,3’ü ise sahip-yöneticidir.

Tablo 2’de konaklama işletmeleri tarafından yeşil yıldız kriterlerine ne derece uyulduğunu belirlemeye yönelik 32 ifade ile ilgili bulgular yer almaktadır. İfadeler aritmetik ortalamalar dikkate alınarak sıralanmıştır.

Tablo 2: Yeşil Yıldız Kriterlerine İlişkin Bulgular

Değişkenler	N	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)	Ort.	St. Sap.
Kullanılan tüm tesisat ve donanımların koruyucu bakım ve onarımı periyodik olarak yaptırılmaktadır.	17	-	1 5,9	1 5,9	7 41,2	8 47,1	4,29	0,84
Merkezi ısıtma sistemi kullanılmaktadır.	17	1 5,9	1 5,9	- -	6 35,3	9 52,9	4,23	1,14
İşletmenin ısı yalıtımı iklim şartlarına uygun, minimum enerji ile yeterli soğutma ve ısıtma imkânı sağlayacak şekildedir.	17	- -	1 5,9	3 17,6	5 29,4	8 47,1	4,17	0,95
Odalardaki elektrik sistemi, müşteri odadan ayrıldığında otomatik olarak kapanmaktadır.	17	1 5,9	2 11,8	2 11,8	- -	12 70,6	4,17	1,38
Enerji tüketimi raporları hazırlanmaktadır.	17	- -	1 5,9	3 17,6	7 41,2	6 35,3	4,05	0,89
Kimyasal maddelerin kullanım düzeyi takip edilmektedir.	17	- -	1 5,9	2 11,8	9 52,9	5 29,4	4,05	0,82
Kullanılan makineler yüksek verimli ve az elektrik tüketen teknolojide seçilmektedir.	17	- -	2 11,8	1 5,9	8 47,1	6 35,3	4,05	0,96
Aydınlatmada az enerji tüketen lambalar kullanılmaktadır.	17	1 5,9	2 11,8	2 11,8	2 11,8	10 58,8	4,05	1,34
Peyzaj düzenlemesi ve ağaçlandırma çalışmaları vardır.	17	- -	1 5,9	5 29,4	4 23,5	7 41,2	4,00	1,00
Personele deterjan-dezenfektan kullanımı ve tasarrufu eğitimi verilmektedir.	17	- -	3 17,6	1 5,9	8 47,1	5 29,4	3,88	1,05
Harekete veya ışığa duyarlı aydınlatma sistemleri kullanılmaktadır.	17	1 5,9	1 5,9	2 11,8	8 47,1	5 29,4	3,88	1,11
Bahçe sulamasında, gereksiz su tüketimini engelleyen damlama, fiske vb. teknolojiler kullanılmaktadır.	17	1 5,9	1 5,9	4 23,5	5 29,4	6 35,3	3,82	1,18
Kullanılan yağlar toplanmakta ya da mevzuata uygun bir şekilde imha edilmektedir.	17	- -	2 11,8	5 29,4	4 23,5	6 35,3	3,82	1,07
Personele çevre bilinci ile ilgili eğitim verilmektedir.	17	- -	- -	7 41,2	6 35,3	4 23,5	3,82	0,80

Personele su ve enerji tasarrufu eğitimi verilmektedir.	17	1 5,9	1 5,9	3 17,6	7 41,2	5 29,4	3,82	1,13
Kâğıt tüketimini azaltmak için elektronik sistemler kullanılmaktadır.	17	1 5,9	2 11,8	2 11,8	7 41,2	5 29,4	3,76	1,20
Çevre politikası ve eylem planı vardır.	17	- -	2 11,8	3 17,6	10 58,8	2 11,8	3,70	0,84
Menüde yerel ürünler bulunmaktadır.	17	- -	2 11,8	5 29,4	6 35,3	4 23,5	3,70	0,98
Duş başlıkları ve musluklarda, akan suyun tasarrufuna yönelik özel armatürler kullanılmaktadır.	17	- -	3 17,6	5 29,4	4 23,5	5 29,4	3,64	1,11
İşletmenin yapısı görsel olarak doğa ile uyumludur.	17	3 17,6	- -	4 23,5	3 17,6	7 41,2	3,64	1,49
Çevreye duyarlılık konusunda paydaşlar ile ortak çalışma ve etkinlikler düzenlenmektedir.	17	2 11,8	1 5,9	3 17,6	7 41,2	4 23,5	3,58	1,27
Atıklar çeşitlerine (plastik, kağıt, cam vb.) göre ayrılmaktadır.	17	- -	4 23,5	3 17,6	7 41,2	3 17,6	3,52	1,06
Artan yiyecekler hayır kurumlarına (bakım evleri, yurtlar, hayvan barınakları vb.) verilmektedir.	17	- -	3 17,6	6 35,3	5 29,4	3 17,6	3,47	1,00
Çevre koruma organizasyonlarına düzenli olarak katkıda bulunulmaktadır.	16	2 12,5	- -	5 31,3	7 43,8	2 12,5	3,43	1,15
Satın alımlarda çevre etiketli, geri dönüşümlü ürünler tercih edilmektedir.	17	1 5,9	2 11,8	6 35,3	6 35,3	2 11,8	3,35	1,05
Kahvaltıda tek kullanımlık ürünler (tereyağ, reçel, bal, peynir vb.) kullanılmamaktadır.	17	2 11,8	3 17,6	3 17,6	6 35,3	3 17,6	3,29	1,31
Müşterilere yastık kılıfı, çarşaf, nevresim ve havluların onların isteğiyle değiştirileceği konusunda bilgilendirme yapılmaktadır.	17	4 23,5	2 11,8	3 17,6	2 11,8	6 35,3	3,23	1,64
Menüde organik ürünler bulunmaktadır.	17	2 11,8	2 11,8	7 41,2	2 11,8	4 23,5	3,23	1,30
Müşterilerin çevreye duyarlılık faaliyetlerine katılımı sağlanmaktadır.	17	2 11,8	2 11,8	6 35,3	4 23,5	3 17,6	3,23	1,25

Odalarda tek kullanımlık (şampuan, sabun, duş bonesi, bardak, tabak, çatal bıçak takımları vb.) malzemeler kullanılmamaktadır.	17	4 23,5	3 17,6	- -	6 35,3	4 23,5	3,17	1,59
Tek kullanımlık içecek yerine premix vb. ürünler kullanılmaktadır.	17	3 17,6	2 11,8	7 41,2	4 23,5	1 5,9	2,88	1,16
Soğutma ve havalandırma (klima vb.), pencere ve kapıların açılması durumunda otomatik olarak kapanmaktadır.	17	4 23,5	4 23,5	2 11,8	5 29,4	2 11,8	2,82	1,42

(1- Kesinlikle katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4- Katılıyorum, 5- Kesinlikle Katılıyorum)

Tablo 2'den de görüleceği üzere, yöneticilerin en çok katıldıkları ifadeler; kullanılan tüm tesisat ve donanımların koruyucu bakım ve onarımının periyodik olarak yaptırılması, merkezi ısıtma sistemi kullanılması, işletmenin ısı yalıtımı iklim şartlarına uygun, minimum enerji ile yeterli soğutma ve ısıtma imkânı sağlaması, odalardaki elektrik sisteminin müşteri odadan ayrıldığında otomatik olarak kapanması, enerji tüketimi ile ilgili raporların hazırlanması şeklindedir.

Müşterilere yastık kılıfı, çarşaf, nevresim ve havluların onların isteğiyle değiştirileceği konusunda bilgilendirme, harekete veya ışığa duyarlı aydınlatma sistemleri kullanılması, personele deterjan-dezenfektan kullanımı ve tasarrufu eğitimi verilmesi konusunda çıkan sonuçlar daha önceki çalışmaların (Eren ve Yılmaz 2008; Erdogan ve Baris 2007) sonuçlarını desteklemektedir. Personele çevre bilinci ile ilgili eğitim verilmesi konusunda ise önceki çalışmaların tersine yöneticiler olumlu düşünmektedir. Emeksiz (2007) tarafından yapılan araştırma sonuçlarının tersine çevre konusunda müşterilerin bilgilendirildiği ortaya çıkmıştır. Çevreye duyarlılıkla ilgili Eren ve Yılmaz (2008) tarafından yapılan çalışmanın tersine müşterilerin çevreye duyarlılık faaliyetlerine katılımı da sağlanmaktadır.

Tablo 3: Yeşil Yıldızın Tercih Edilmemesine İlişkin Bulgular

Değişkenler	N	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)	Ort.	St. Sap
Yeşil yıldız alma konusunda yeterli teşvik uygulanmaması	17	-	1 5,9	3 17,6	8 47,1	5 29,4	4,00	0,86

Eğitimli personelin olmaması	17	-	2 11,8	4 23,5	7 41,2	4 23,5	3,76	0,97
Seyahat acenteleri ve tur operatörlerinden bir talep olmaması	17	2 11,8	1 5,9	-	11 64,7	3 17,6	3,70	1,21
Kurulum maliyetinin yüksek olması	17	1 5,9	1 5,9	4 23,5	9 52,9	2 11,8	3,58	1,00
Bu konuda yeterli bilginin olmaması	17	3 17,6	1 5,9	2 11,8	6 35,3	5 29,4	3,52	1,46
Maliyetli olması	16	2 12,5	-	4 25,0	9 56,3	1 6,3	3,43	1,09
Bürokratik işlemlerin olması	17	2 11,8	1 5,9	5 29,4	6 35,3	3 17,6	3,41	1,22
Çevreye duyarlılık konusunda yasal yaptırımın olmaması	17	-	5 29,4	3 17,6	6 35,3	3 17,6	3,41	1,12
Müşterilerden çevreye duyarlılık yönünde talep olmaması	17	1 5,9	5 29,4	2 11,8	6 35,3	3 17,6	3,29	1,26
Çevredeki diğer otellerin böyle bir sertifikaya sahip olmamaları	17	1 5,9	4 23,5	4 23,5	5 29,4	3 17,6	3,29	1,29
Müşteri sayısının artmasına bir etkisinin olmaması	17	3 17,6	3 17,6	1 5,9	8 47,1	2 11,8	3,17	1,38
Binaların yapısının uygun olmaması	16	2 12,5	1 6,3	8 50,0	4 25,0	1 6,3	3,06	1,06
Rekabet avantajı sağlamaya etki etmemesi	17	2 11,8	2 11,8	7 41,2	5 29,4	1 5,9	3,05	1,08
Uluslar arası bir belge olmaması	17	1 5,9	5 29,4	4 23,5	6 35,3	1 5,9	3,05	1,08
Diğer belgelerin (örn: gıda güvenliği belgesi) daha avantajlı olması	17	3 17,6	3 17,6	4 23,5	7 41,2	-	2,88	1,16
Çalışmaların zaman alması	17	3 17,6	3 17,6	5 29,4	6 35,3	-	2,82	1,13
Kârlılığın artmasına etkisinin olmaması	17	2 11,8	7 41,2	2 11,8	4 23,5	2 11,8	2,82	1,28

(1- Kesinlikle katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4- Katılıyorum, 5- Kesinlikle Katılıyorum)

Tablo 3 de, konaklama işletmelerinin “çevreye duyarlı konaklama işletmesi belgesi” yani yeşil yıldız almama nedenlerine ilişkin ifadeler yer almaktadır. Yöneticilerin bu ifadelere katılma düzeylerine bakıldığında en çok yeşil yıldız alma konusunda yeterli teşvik uygulanmaması, eğitilmiş personel olmaması, seyahat acenteleri ve tur operatörlerinden bir talep olmaması, kurulum maliyetinin yüksek olması, bu konuda yeterli bilginin olmaması ifadelerine katıldıkları görülmektedir. En az katıldıkları ifadeler ise; diğer belgelerin (örn: gıda güvenliği belgesi) daha avantajlı olması, çalışmaların zaman alması ve karlılığın artmasına etkisinin olmamasıdır.

Tablo 4: Yeşil Yıldızın Potansiyel Avantajlarına İlişkin Bulgular

Değişkenler	N	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)	Ort.	St. Sap
İşletmemizin imajını olumlu yönde etkiler.	17	1 5,9	-	3 17,6	5 29,4	8 47,1	4,11	1,11
Çevreyle ilgili çalışmalarımızı sistematik hale getirir.	17	-	1 5,9	2 11,8	9 56,3	5 29,4	4,05	0,82
Çalışanların çevreye duyarlılıklarını artırır.	17	-	-	6 35,3	6 35,3	5 29,4	3,94	0,82
Hizmet kalitemizi artırır.	17	1 5,9	1 5,9	2 11,8	9 56,3	4 23,5	3,82	1,07
Rekabet avantajı sağlar.	17	-	4 23,5	1 5,9	7 41,2	5 29,4	3,76	1,14
Müşteri sayısını artırır.	17	-	5 29,4	3 17,6	3 17,6	6 35,3	3,58	1,27
Kamuoyu desteğini artırır.	17	1 5,9	3 17,6	2 11,8	7 41,2	4 23,5	3,58	1,22
Müşteri tatminini artırır.	17	1 5,9	-	7 41,2	6 35,3	3 17,6	3,58	1,00
Maliyetleri azaltır.	17	-	5 29,4	5 29,4	4 23,5	3 17,6	3,29	1,10
Yasal problemleri azaltır.	17	-	4 23,5	7 41,2	4 23,5	2 11,8	3,23	0,97
Yasal cezaları azaltır.	17	-	5 29,4	6 35,3	4 23,5	2 11,8	3,17	1,01

(1- Kesinlikle katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4- Katılıyorum, 5- Kesinlikle Katılıyorum)

Tablo 4 de görüldüğü üzere yöneticilerin yeşil yıldız uygulamasının sağlayacağı avantajlarla ilgili ifadelerde yasal problemleri ve yasal cezaları azaltılması konusunda kararsız kaldıkları diğer ifadeler ise katıldıkları görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Mevcut çalışma ile konaklama işletmeleri ve yöneticilerinin (1) Yeşil yıldız projesinde belirtilen kriterlere yaklaşımları ve faaliyetlerinin uygunluğu ve (2) Yeşil yıldız projesine başvuramamalarının gerekçeleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma kapsamında yer alan işletmeler yeşil yıldız projesine başvurmamışlardır. Ancak aynı işletmelerin “yeşil yıldız kriterlerine” ne derece uyduklarını gösteren ifadelerin ortalamalarına bakıldığında yeşil yıldız kriterlerine zaten uydukları ve kriterlere uymanın avantajlarını bildikleri görülmektedir.

Daha önceki çalışmaların (Erdoğan ve Barış: 2007; Eren ve Yılmaz: 2008) aksine yöneticilerin çevreyle ilgili standart ve sertifikalarla ilgili yeterli bilgiye sahip oldukları görülmektedir.

“Yeşil Yıldız Projesine” başvurulmaması, işletmelerin çevresel duyarlı işletmeler olmadıkları, yeşil yıldız kriterlerinin önemini algılamadıkları anlamına gelmemektedir. Çünkü yeşil yıldız projesi kriterlerine uymanın avantajları ile yeşil yıldızla sahip olmanın avantajları aynı değildir.

Nevşehir’e gelen turistlerin çoğunluğunun tur operatörleri ve acenteler aracılığı ile gelmesi, tur operatörleri ve acentelerin ise yeşil yıldız otel tercihinde hiç dikkate almamaları, işletmelere kapılarındaki yıldızların yeşile boyanmasının sağlayacağı imajın otellerinin tercih edilmesinde olumlu bir etki yaratmayacağını düşündürmektedir. Böyle bir avantaj sağlamayacaksa, bakanlık denetimine girmek gereksiz bir külfet olarak görülmektedir.

Çevreye duyarlılık konusunda duyarlı ve bilgi sahibi olmalarına rağmen konaklama işletmelerinin yeşil yıldız projesini uygulamamasının diğer önemli bir nedeni otellerin eski olması ve projenin istenildiği şekilde uygulanması için gerekli dönüşüm maliyetinin yüksekliğidir.

Yeşil yıldız projesine başvuruların ve uygulamalarının arttırılması konusunda çalışma iki temel öneri sunmaktadır. (1) Tur operatörleri ve seyahat acentelerinin bu konuda duyarlılık göstermeleri (2) Eski otellerin yeşil yıldız projesi kriterlerine uygun şekilde dönüştürülmesinin yüksek maliyetlerini azaltmak için teşvikler sağlanması.

Bu çalışma sadece Nevşehir ile sınırlıdır ve Türkiye’ye bir genelleme yapılamaz. Ancak, Nevşehir’deki gibi Türkiye genelinde de turizmin tur operatörlerine bağımlı olması, bu çalışmanın sonuç ve önerilerini diğer çalışmalar için önemli bir varsayım haline getirmektedir.

Kaynakça

- Banerjee, S.B. (2001). Corporate environmental strategies and actions. *Management Decision*, 39 (1), 36-46.
- Bansal, P., & Roth, K. (2000). Why companies go green: A model of ecological responsiveness. *Academy of Management Journal*, 43(4), 717-736.
- Bohdanowicz, P. (2005). European hoteliers' environmental attitudes. *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 46(2), 188-204.
- Bohdanowicz, Paulina (2006); "Environmental Awareness and Initiatives in the Swedish and Polish Hotel Industries- Survey Results", *Hospitality Management* Vol.25, pp: 662-682.
- Erdogan, N., & Baris, E. (2007). Environmental protection programs and conservation practices of hotels in Ankara, Turkey. *Tourism Management*, 28, 604-614.
- Eren, Duygu; İbrahim Yılmaz (2008); "Otel İşletmelerinde Yeşil Pazarlama Uygulamaları: Nevşehir Örneği", 13. Ulusal Pazarlama Kongresi, Bildiriler Kitabı, Nevşehir ,ss:290-300.
- Font, Xavier (2002); "Environmental certification in tourism and hospitality: progress, process and prospects", *Tourism Management* 23, pp:197-205.
- Gil, M. J. A.; J. B. Jimenez ve C. Lorente (2001); "An Analysis of Environmental Management, Organizational Context and Performance of Spanish Hotels", *Omega*, 29, pp: 457-471.
- Kasim, Azilah (2007); "Corporate Environmentalism in the Hotel Sector: Evidence of Drivers and Barriers in Penang, Malaysia", *Journal of Sustainable Tourism*, Vol. 15, No. 6, pp:680-699.
- Kirk, D. (1998). Attitudes to environmental management held by a group of hotel managers in Edinburgh. *Hospitality Management*, 17, 33-47.
- Kirk, David (1995); "Environmental Management in Hotels", *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, Vol.7, No:6, pp:3-8.
- Lee, S.Y., & Rhee, S.K. (2007). The change in corporate environmental strategies: a longitudinal empirical study. *Management Decision*, 45(2), 196-216.
- Manaktola, K., & Jauhari, V. (2007). Exploring consumer attitude and behavior towards green practices in the lodging industry in India. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 19(5), 364-377.
- McKerlie, Kate (2002); Implications Of An Eco - Certification Program for Alberta ; Discussion Paper C3-04 , Climate Change Central, July, pp:1-57.
- Mensah, I. (2006). Environmental management practices among hotels in the greater Accra region. *Hospitality Management*, 25, 414-431.

- Molina-Azorin, J. F. ; E. Claver- Cortes; J. Pereira-Moliner, J. J. Tari, (2009) "Environmental Practices and Firm Performance: an Empirical Analysis in the Spanish Hotel Industry", *Journal of Cleaner Production*, Vol.17, pp. 516-524.
- Sasidharan, Vinod,, Ercan Sirakaya, Deborah Kerstetter (2002); Developing countries and tourism ecolabels"; *Tourism Management* 23, pp: 161–174.
- Tzschentke, N., Kirk, D., & Lynch, P.A. (2008), Going green; Decisional factors in small hospitality operations. *International Journal of Hospitality Management*, 27(1), 126-133.
- http://www.blauer-engel.de/en/blauer_engel/index.php Erişim Tarihi:16.02.2011.
- <http://www.kultur.gov.tr/TR/belge/1-63779/turizm-belgeli-tesisler.html> Erişim Tarihi:16.02.2011.